

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Motejl kritizoval úřady, které vyplácejí sociální dávky

Ombudsmanovi Otakarovi Motejlovi se nelíbí postup některých správních úřadů rozhodujících o vyplácení sociálních dávek. Z podnětů občanů Motejl zjistil, že úřady v řadě případů místo toho, aby občanovi v nouzi pomohly, jeho situaci ještě zhoršují. O problému již téměř před čtvrt rokem informoval ministra práce a sociálních věcí Zdeňka Škromacha. Vyzval jej k jednání, ale ministr se k připomínkám dosud nevyjádřil.

"Problémů v této oblasti je více. Ministrovi jsme udělali jejich soupis a jej k setkání. Dosud neodpověděl," řekla dnes ČTK zástupkyně vyzvali veřejného ochránce Anna Šabatová.

Právníci ombudsmanovy kanceláře například opakovaně řešili případy, kdy úředníci podmiňovali přiznání dávky občanovi tím, že si musí zrušit penzijní připojištění a stavební spoření. Úřady zcela zapoměly na to, že občan by pak musel státu vrátit všechny příspěvky, které dostal, což by jeho krizi prohloubilo. Tím by se pro občana uzavřela možnost sociálně se zajistit na stáří. "Navíc úřady jednají i v rozporu se zájmy nezletilých dětí, protože nutí rodiče zrušit také stavební spoření svých potomků," zdůraznila Šabatová. Podle ní by přitom stačilo, aby si občan jen domluvil přerušení plateb na dobu překlenutí finančních problémů.

Podle současné podoby zákona by se žadatel o dávku měl snažit zvýšit své příjmy prodejem nebo jiným využitím svého majetku. V současnosti ale neexistuje jednotný názor, co lze považovat za obvyklé vybavení domácnosti, které nelze prodat a úřady tak nutí lidi k prodeji potřebných věcí. "Tak například prodejem starého auta může občan vydělat třeba 20.000 korun. Své problémy tím ale nevyřeší. Zároveň si tak odřízne možnost, v regionu se špatnou obslužností, dojíždět za prací," vysvětlila Šabatová.

Zástupkyně ombudsmana zdůrazňuje, že úředníci a sociální pracovníci by měli více vážit své kroky. Je nutné, aby citlivě a s rozumem hledali s občanem v krizové situaci dlouhodobé řešení.

Příkladem je třeba ustanovení zákona, podle kterého nárok na dávku zaniká, pokud rodič zcela neplní své povinnosti zákonného zástupce a nezajistí jeho řádnou školní docházku. Jinými slovy může o dávky přijít rodič, jehož dorůstající dítě jde dvakrát za školu. Stejně problematický je podle Šabatové požadavek, aby občan prokazoval aktivní snahu o nalezení zaměstnání. Právníci upozorňují, že občan nemá jak úřadům prokázat, že někde kvůli práci telefonoval, prohlížel si inzeráty nebo nějakou firmu navštívil. U sociálně velmi slabých občanů vzniká i otázka, kde mají vzít peníze na poštovné nebo telefonáty.

Šabatová kritizuje také postup úřadů, které podmiňují přiznání sociální dávky mladým matkám tím, že zveřejní otce novorozeněte. Úřady přitom zapomínají, že neuvedení otce v dokladech není výrazem libovůle matek, ale jejich reakcí na "problematickou osobnost otce". Sociální pracovníci by jistě měli s maminkami o

věci jednat, pokud se ale žena jednou rozhodne, měli by to plně respektovat, zdůraznila zástupkyně Motejla.

Nápravy lze podle ní dosáhnout především vydáním metodik pro úředníky, které jim nastíní, jak mají postupovat.